

Snømugg, grastrådkølle og grasknollsopp er sjukdommer i sekkeposten overvintringssopp i høstcorn.

/ FOTO Ingvild Evju

OVERVINTRINGSSOPP

Øker risikoen i høstkorndyrking

Overvintringssoppene utvikler seg hovedsakelig i vintre med langvarig snødekke og manglende tele, og utgjør en økt risiko dersom plantene har blitt store og kraftige før innvintring.

Ingvild Evju / NLR Viken / 911 07 825 / ingvild.evju@nlr.no

Snømugg, grastrådkølle og grasknollsopp er sjukdommene det henvises til når vi snakker om overvintringssoppene i høstcorn. Spesielt med disse er at de kan vokse og utvikle seg ved 0°C. Alle utgjør en økende risiko ved langvarig snødekke og manglende tele. Slike forhold er det sjeldent i kystnære strøk, og sånn sett er risikoen for utvintring på grunn av overvintringssoppene størst i innlandet.

Risikoen for utvintring på grunn av overvintringssopp er størst i Innlandet.

SNØMUGG VED SNØ

Snømugg er den mest vanlige av overvintringssoppene, som gjør skade i høstcornet. Den kan overleve på planterester i jorda eller følge såkornet. Om våren ser plantene helt flate og gråhvite ut, ofte med et lite rosaskjær rett etter snøsmeltinga. I tillegg til å påvirke overvintringa kan soppene spre seg fra overlevende planter til akset og gi aksfusariose (fusarium i akset). Snømugg kan også gjøre skade i områder med kortvarig snødekke.

GRASTRÅDKØLLE I HØYDEN

Grastrådkølle gjør liten skade i lavereliggende strøk, og er størst utfordring i høyereliggende strøk med 3-4 måneders snødekke. Vi har rød og hvit grastrådkølle, men skadebildet er relativt likt. Sistnevnte trenger noe lenger tid med snødekke for å utvikle seg. Soppene kan overleve i jorda i mange år som hvileknoller. Om våren ses skaden som døde planter.

GRASKNOLLSOPP I INDRE STRØK

Stor grasknollsopp er mest vanlig i indre strøk med langvarig snødekke. Som for de andre overvintringssoppene vil skaden være mest synlig om våren, rett etter at snøen har gått med visne planter i større eller mindre områder.

STORE SKADER VED STORE PLANTER

Skadene av overvintringssopp blir større når plantene rekker å bli så store at det blir kontakt mellom sårådene, eller at det er annet som skaper kontakt mellom sårådene. Det kan for eksempel være ugras, spillkorn eller halm-

rester. Direktesåing og redusert jordarbeiding vil sann sett øke kontakten og kunne gi mer utfordring med overvintringssoppene. Er det kontakt mellom såradene vil soppene lettere kunne spre seg og større områder går ut. I år er det sådd mye høstkorn tidlig med ulik grad av jordarbeiding, i motsetning til de siste åra. Ved gode vekstforhold utover høsten vil vi få kraftige planter ved innvintring i år. Ugrasbekjemping om høsten vil kunne være et godt tiltak for å redusere faren for spredning av

overvintringssoppene. Det er også et alternativ å sprøyte forebyggende mot snømugg og grastråkølle med 50-70 ml Delaro. Sprøyting må skje så tett opp mot vinteren som mulig, men det må fortsatt være aktivitet i plantene. Rug er noe mer utsatt for angrep av overvintringssoppene enn hvete. Sprøyting mot overvintringssopp har stort sett vært lite aktuelt i områdene rundt Oslofjorden, mens i innlandet i Akershus, Hedmark og Oppland sprøytes det erfaringsmessig mer forebyggende.

UGRASBEKJEMPELSE

Gode forhold for ugraset

Tidlig såing, redusert jordarbeiding og gode vekstforhold gir ugraset gode forutsetninger for etablering. Enkelte ugrasarter er langt enklere å bekjempe nå om høsten enn til våren.

Ingvild Evju / NLR Viken / 911 07 825 / ingvild.evju@nlr.no

I tillegg vil det være større risiko for kontakt mellom såradene, slik at overvintringssoppene sprer seg lettere. To ugrasmidler er godkjent til bruk om høsten – Atlantis WG og Boxer. Atlantis kan ikke brukes i høstbygg og minste dose skal benyttes i Magnifik høsthvete.

Atlantis bekjemper markrapp, knereverumpe og tunrapp, samt framspirt balderbrå, oljevekster og vassarve, samt noe effekt mot stemor. Er vassarven su-resistent, er effekten dårlig. Middelet kan brukes fra kornet har spirt, og ugraset har begynt å utvikle seg.

Boxer bekjemper tunrapp og knereverumpe. Den har også god effekt på su-resistent vassarve, klengemaure og rødtvetann. Noe effekt mot markrapp kan forventes, men ikke like god som Atlantis. Boxer har dårlig effekt på raps, balderbrå og åkerstemor. Boxer er hovedsakelig et jordherbicid som brukes fra kornet spirer, til det har 2-3 blad. For å oppnå best mulig effekt bør det være litt jordfuktighet ved sprøyting.

Forsøk har vist at 200 ml Boxer/daa brukt ved spiring gir god effekt mot de fleste ugrasa den kan bekjempe. Dosen bør være noe høyere for å bekjempe su-resistent vassarve. Anbefalt dosering av Atlantis 10-25 g/daa fra 2-bladstadiet. Forsøk har vist at effekten på markrapp er god sjøl ved lavere dose.

Midlene Atlantis og Boxer kan blandes. Blandingen gir en breiere effekt mot grasartene, og mulighet til å bekjempe både balderbrå og su-resistent vassarve. Grassugas i høstkorn bør bekjempes om høsten, særlig på arealer hvor det også dyrkes engfrø. Blanding vil gjøre at sprøyetidspunktet ikke blir helt optimalt i forhold til det som er anbefalt for midlene – litt seint for Boxer og litt tidlig for Atlantis.

Sprøyting gjøres på planter i god vekst. Det bør minimum være 5 grader, og ikke utsikter til nattefrost.

Mange har allerede sprøytet mot ugras, noen har ikke behov, og noen er mer usikre. Det er en risiko å så høstkorn. Ikke alle vintrene er like snille, og den økonomiske risikoen øker med økt innsatsfaktor om høsten.

Ugrasssprøyting må gjøres på planter i god vekst. / FOTO I. Evju